

Kunnskapsdepartementet

KD

20 DES. 2006

200604425-107

Deres referanse:

Vår dato:
18. desember 2006

Vår referanse:

Vår saksbehandler:
Vibeke Mohn Herberg

Høring NOU2006: 13 – Fritid med mening

Elevorganisasjonen vil med dette avgi sitt høringssvar på forslaget til ny felles forskrift om opptak til høyere utdanning. Forslaget ble tatt opp til debatt i Elevorganisasjonens landsstyre 8. desember. Landsstyret valgte på dette møtet å kommentere punktene under.

23/5-søkere

I forslaget til ny forskrift bes det om at det blir tatt stilling til hvilket av de to gitte alternativene man ønsker for opptaksgrunnlag til høyere utdanning for 23/5-søkerne.

Elevorganisasjonen ser alternativ to i forslag til endring av § 2-1 som den beste løsningen. Elevorganisasjonen har både tradisjonelt og i den siste tiden vært opptatt av viktigheten ved et fleksibelt opplæringsløp. Gjennomsnittseleven finnes ikke, og nettopp derfor er det viktig at utdanningen er formet slik at den passer flest mulig enkeltmennesker. Et fleksibelt opplæringsløp gir unge elever mulighet til å prøve og feile på utdanningsretninger uten at det får store konsekvenser for deres fremtid. Dette er det viktig at Norge som kunnskapsnasjon fortsetter å bevare.

Elevorganisasjonen har lenge påpekt at rådgivningstjenesten i videregående opplæring langt fra gir elevene et godt nok grunnlag til å velge utdanningsvei. Med krav om *relevant arbeidserfaring* forutsettes det at ungdommene beholder en jobb i samme bransjen, og dermed jobber målrettet mot den utdanningen de ønsker. Kanskje nettopp for de som ikke har fullført videregående opplæring kan dette være vanskelig. Tilbudet blir da snevret inn til å være attraktivt for de som ønsker å utvikle seg innen en allerede valgt vei. Dette er et svært godt tilbud til disse, da det gir mulighet til å øke kunnskapsnivået hos norske arbeidere, men det utelukker på mange måter de som i utgangspunktet er usikre på hvor de hører til.

Det bør være et mål i norsk utdanningspolitikk at alle har mulighet til å velge høyere utdanning om de skulle ønske det. I dag er det kun rundt 50 % av elevene som går fra videregående opplæring og over på høyere utdanning. Ved alternativ to, vil langt flere kunne benytte seg av muligheten til å starte utdannelsen sin sent. Det vil være tilstrekkelig å oppfylle fagkravene, for eksempel som privatist. Mange elever dropper i dag ut av videregående skole. Dette kan ha mange årsaker, blant disse kanskje et manglende håp om hva som venter etter endt skolegang. Når man er eldre angrer en kanskje på valgene en gjorde tidligere, og ønsker seg tilbake til en høyere utdanning.

Postadresse:
Postboks 8964 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Møllergata 28
5. etasje

Telefon:
Telefaks:
E-post:

22 99 37 00
22 99 37 01
elev@elev.no

Internett:
Org.nr.:
Bankgiro:

www.elev.no
981 070 151
6011.05.84337

Alternativ to åpner for at alle skal kunne få denne muligheten, om de bare består fagene.

Tilleggs poeng

Fordypningspoeng

Når det i forslag til ny forskrift åpnes for å fjerne fordypningspoengene ligger begrunnelsen i det at det med Kunnskapsløftet blir innført to obligatoriske fordypninger, og at "gulroten" som fordypningspoeng er ment å skulle være blir overflødig. Elevorganisasjonen ser verdien i å belønne dem som ønsker å fordype seg i fag. Det er svært viktig at skolen legger til rette for at elevene skal kunne fordype seg i de fagene de selv ønsker, da dette fører til motivasjon hos den enkelte elev.

Fordypningspoengene har ikke utspilt sin rolle, på tross av pålegget om to fordypningsfag i den nye reformen. Flere elever tar allerede i dag både tre og fire fordypninger, enten fordi de jobber hardt for muligheten til en videre utdanning, eller fordi de har spesielle interesser i fagene. Å fjerne fordypningspoengene vil innskrenke elevenes mulighet til å utvikle seg faglig. Med flere fordypninger blir arbeidsmengden større for flere elever, og det kan bli vanskelig å prestere like godt i fagene. Dette kan være en terskel for mange mot å velge seg de fordypningene de ønsker. Det bør være rom for dette i det norske skolesystemet.

Realfagspoeng

Når fordypningspoengene senkes foreslås det samtidig å senke realfagspoengene slik at disse ikke blir tillagt større vekt enn i dag. Matematikk R2 og Fysikk 2 vil imidlertid ifølge forslaget beholde samme poengsummen som i dag.

Elevorganisasjonen ønsker at fordypningspoengene skal beholdes og ser derfor ikke nødvendigheten av å senke realfagspoengene. En opprettholdelse av realfagspoengene vil sikre søkning til disse fagene. For få tar disse emnene, og man sliter derfor med å rekruttere for eksempel lærere i viktige fag som Norges fremtidige industri er avhengige av. For eksempel oljeindustrien, som av mange vil karakteriseres som Norges viktigste industri, er avhengige av arbeidskraft med realfagskompetanse. I flere ledd av oljeproduksjonen trenger man dyktige og kompetente ingeniører. Det er også et problem i andre teknologi- og kunnskapsbedrifter at det er såpass lav tilgang på realfagskompetanse. Realfagspoeng kan være med på å sikre at vi ikke får et "kunnskapshull" i fremtiden.

Elever har svært forskjellige opplevelser av hvilke fag som er vanskeligst. Mange har derfor reagert negativt ovenfor Elevorganisasjonen på departementets forslag om å la Matematikk R2 og Fysikk 2 gi mer realfagspoeng enn de andre fagene. Elever som sliter med engelsk, samfunnsøkonomi eller kjemi opplever det samme som elever som sliter med matematikk R2 og fysikk 2. Det er forståelig at departementet frykter at den lave søkningen til disse fagene skyldes deres teoritunge natur, og dermed ønsker å "ufarliggjøre" dem med ekstra realfagspoeng. Likevel finnes det andre og bedre løsninger for å rekruttere elever til disse fagene. Å utheve dem som vanskelige, og dermed påpeke betydningen av at elever trenger "hjelp" for å klare dem, kan i utgangspunktet skremme elever ytterligere fra å velge fagene. Samtidig er består elevmassen av mange veldig forskjellige individer. Å markere noen fag som

vanskeligere enn andre kan oppleves urettferdig. Realfagspoeng kan være en god gulrot for rekruttering, men det kan ikke være den eneste og det bør ikke gjøres i en slik nyanse som departementet foreslår.

Elevorganisasjonen ønsker å beholde realfagspoengene på det nivået de er i dag, forutsatt at ordningen med fordypningspoeng videreføres.

Tilleggs-poeng

Departementet foreslår å senke tilleggs-poeng gitt for folkehøyskole, siviltjeneste, høyere utdanning og militærtjeneste fra tre til to poeng.

Tilleggs-poeng kan stimulere ungdom til å benytte seg av de gitte tilbudene, og dermed tilegne seg kunnskap og erfaringer en ikke nødvendigvis hadde fått i skolen. Ikke alle er modne nok for studier på universiteter og høyskoler rett etter videregående. Det er en vanlig oppfatning at om ungdom kommer i arbeid før de begynner på sin utdanning, dropper de gjerne ut. Å ta et pauseår med godt innhold kan kanskje stimulere ungdom til å søke seg videre på høyere utdanning.

Elevorganisasjonen ser det som svært positivt at det blir gitt tilleggs-poeng, og ønsker ordningen med tre tilleggs-poeng videreført dersom de andre poengene også videreføres som i dag.

Andre poeng

Ekstrapoeng er svært verdifullt, både som "gulrotordning" og som muliggjøring av mer fleksibilitet i opplæringen.

Engasjert ungdom er en verdi for samfunnet, og mange ungdommer engasjerer seg i organisasjoner og partier. Flere bruker et eller flere år av sitt liv på slikt arbeid, og de bidrar dermed gjennom dette til at flere ungdommer engasjerer seg og får kunnskap om viktige områder i samfunnet.

Elevorganisasjonen ønsker at det blir innført ordninger med tilleggs-poeng for heltidsverv i ungdomsorganisasjoner, både politiske organisasjoner og andre. Det er viktig at man stimulerer mest mulig til engasjement i organisasjonene, for å sikre at ungdommens stemmer blir hørt i politikken.

Generelt

Dersom departementet går inn for å fjerne forrypningspoengene, ser Elevorganisasjonen nødvendigheten av å justere de andre poengsummene, slik at disse ikke blir tillagt kunstig mye betydning.

Karakterpoengberegning

Det er svært viktig at elever har god kunnskap om opptaksgrunnlaget, karakterpoengberegningen, for høyere utdanning. Å velge yrke er svært vanskelig om en ikke kjenner veien dit. Det er derfor at alle elever, allerede på ungdomsskolenivå, får kunnskap om hvordan karakterpoengberegningen fungerer.

Svært mange elever sitter uten tilstrekkelig kunnskap om karakterpoengberegningen. I mange tilfeller gjelder det samme for rådgiverne. Valgene elevene tar i løpet av sin videregående opplæring har mye å si for hvilken høyere utdanning en har mulighet til å ta. Om elevene ikke har tilstrekkelig kunnskap om fordelene ved tilleggspoeng, realfagspoeng, fordypningspoeng osv. kan de gjøre valg tidlig i sin utdanning som får, for dem, ukjente konsekvenser senere.

Departementet ønsker å forenkle karakterpoengberegningen for å gjøre den mer forståelig for elevene. Dette er en svært god hensikt, men dessverre følger et uheldige konsekvenser med forslaget til ny karakterpoengberegning. Ved dagens beregning legges finnes snittet av alle delkarakterene før snittet av de resterende karakterene finnes, og multipliseres med ti. Dette gir en eksamenskarakter i for eksempel historie, halvparten av verdien i den samlede historiekarakteren. Ved forslaget til departementet vil en eksamenskarakter tillegges samme betydning som standpunktkarakterene i karakterpoengberegningen. Virkningen er illustrert under:

Ole: 20 standpunktkarakterer, 5 eksamener.

Ole får 4 i alle fag og på alle eksamener, bortsett fra muntlig eksamen i nyere historie, der han har en dårlig dag og får 2.

Gammel ordning: Ole har 20 tellende karakterer, hver karakter teller 0,5 poeng.

Med 4 i standpunkt og 2 på eksamen blir den samlede karakteren i nyere historie 3, og Ole har falt 0,5 poeng på grunn av en dårlig dag. Hadde dette derimot vært en god dag for Ole, og han fikk 5 ville den samlede karakteren blitt 4,5, som ville gitt en poengøkning på 0,25. Forskjellen på en god og en dårlig dag er 0,75 poeng for Ole med den gamle løsningen.

Ny ordning: Ole har 25 tellende karakterer, hver karakter teller 0,4 poeng. Med 4 i standpunkt og 2 på eksamen får Ole 0,8 poeng mindre på grunn av en dårlig dag. Hadde Ole derimot hatt en god dag, og fått en 5 på muntlig eksamen ville han fått en økning på 0,4 poeng. Forskjellen på en god og en dårlig dag er 1,2 poeng med den nye løsningen.

Om Ole hadde hatt 25 standpunktkarakterer, og ikke 20 ville han henholdsvis mistet 0,4 poeng med den gamle ordningen (25 tellende karakterer) og 0,66 poeng med den nye (30 tellende karakterer). Forskjellen på en god og en dårlig dag ville blitt 0,6 poeng med den gamle ordningen og 1 poeng med den nye.

La oss si at eksamen er en vurderingsform som Ole generelt gjør det dårligere på, og han får 4 toere på eksamen, ikke 1. Da har han mistet et sted mellom 2,66 og 3,2 poeng med den nye ordningen, med den gamle ordningen ville han ha mistet mellom 1,6 og 2 poeng, avhengig av hvor mange standpunktkarakterer han har. Forskjellen på en person som generelt gjør det bedre på eksamen enn ellers og en person som generelt gjør det dårligere på eksamen enn ellers blir fort mellom 4 og 4,8 poeng med den nye løsningen. Med den gamle løsningen var det mellom 2,4 og 3 poeng.

Dagens eksamen eksisterer som et korrektiv til standpunktkarakteren. Dessverre er ordningen mangelfull. Eksaminandene blir kun testet i en liten del av pensum. Hvor elevene i løpet av skoleåret kan vise sine styrker i deler av pensum er dette umulig ved dagens eksamensordning, hvor de kun får vist en liten del av sin kunnskap. Om denne delen er deres styrke eller svakhet er tilfeldig. Eksaminandene har heller ikke

mulighet til å vise sin kunnskap på en måte som er tilpasset dem. Ved skriftlig eksamen har eksaminandene fem timer på å vise det de kan. Eksamensnerver, problemer med å uttrykke seg skriftlig eller andre personlige forhold blir ikke tatt hensyn til. Dette fører til at de elevene som i utgangspunktet er mest komfortable med eksamensordningen har større mulighet til å få gode karakterer, på tross av at det ikke nødvendigvis er de som kan stoffet best. Å gjøre en eksamenskarakter som er basert på en urettferdig eksamensordning likestilt med standpunktkarakteren i karakterpoengberegningen er urettferdig og uakseptabelt.

Selv om det er viktig at karakterpoengberegningen skal være forståelig for elevene som benytter seg av den, er det svært uheldig å omgjøre den om det medfører uheldige konsekvenser for elevene. Elevorganisasjonen ønsker ikke departementets nye forslag til karakterpoengberegning. Likevel er elevenes problemer med å forstå dagens metode åpenbar, og det å derfor fokuseres på god informasjon ovenfor elevene og deres rådgivere.

Med vennlig hilsen

Jan Christian Vestre
leder

Vibeke Mohn Herberg
politisk nestleder

